

Kartlegging av naturtypen *store gamle trær*, Snipetorp Skien kommune

Stefan Olberg

BioFokus-notat 2013-3

BIO
FOKUS

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag for ROM Eiendom undersøkt store gamle trær på Snipetorp, gbn. 300/409, 3534, 3535 og 3554, beliggende mellom Øvre og Nedre Skotlands veg og Bratsberggata i Skien. To trær innenfor undersøkelsesområdet ble avgrenset og gitt lokal verdi (C-verdi). Arbeidet ble utført på snødekt mark og kun tresjiktet ble vurdert.

Nøkkelord

Skien
Snipetorp
Naturverdier
Naturtyper
Rødlistearter
Utbygging
Store gamle trær

Omslag

Almetrær på Snipetorp.
Foto: Stefan Olberg

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-266-1

BioFokus-notat 2013-3

Tittel

Kartlegging av naturtypen store gamle trær, Snipetorp
Skien kommune

Forfatter

Stefan Olberg

Dato

8. februar 2013

Antall sider

9 sider

Refereres som

Olberg, S. 2013. Kartlegging av naturtypen store gamle trær, Snipetorp Skien kommune. BioFokus-notat 2013-3. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgiver

ROM Eiendom

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.
Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra:
<http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO
E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Bakgrunn

Det er planlagt regulering av gårds- og bruksnummer 300/409, 300/3534, 300/3535 og 300/3554 på Snipetorp i Skien (figur 1). En kartlegging av store gamle trær innenfor planområdet ble av den grunn bestilt av ROM Eiendom, via Torstein Synnes i Arkitektkontoret Børve & Borchsenius as.

Figur 1. Avgrensning av planområdet (prikket linje). Etter Børve og Borchsenius as.

Metode

Planområdet ble i løpet av et par timer befart og kartlagt 4. februar 2013 av Stefan Olberg i BioFokus. Naturtypekartleggingen følger DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007) og fokuset var avgrensning av trær som defineres som naturtypen «Store gamle trær». Arbeidet ble utført på snødekt mark med til dels mye snø også i trærne.

Resultater

Fra før av ligger det ingen avgrensede naturtyper innenfor planområdet ([Naturbase](#)) og det fantes ingen registreringer av rødlistede arter ([Artskart](#)). Etter befaringen ble to lokaliteter avgrenset som henholdsvis naturtypen «Store gamle trær – spisslønn» og «Store gamle trær - ask» (figur 2, 3). Begge ble gitt en lokal verdi (C-verdi). Beskrivelsene av naturtypene er gjengitt nedenfor. Av

rødlistearter ble kun alm (NT) og ask (NT) påvist innenfor planområdet (se Kålås m.fl. 2010 for informasjon om rødlistekategorier og rødlistearter).

Den østlige halvdelen av planområdet består av et hus med hage på sør- og vestsiden. I hagen er det et eldre frukttre, en hestekastanje, en ask og et morelltre. Kantarealet rundt hagen er i stor grad bevokst av løvtrær, noe buskvegetasjon og bringebærkratt. Med unntak av den avgrensede spisslønnen i øst (lokalitet 1300, figur 2, 3) er det antatt at denne delen av planområdet ikke har naturverdier som oppfyller kravene til avgrensning av prioriterte naturtyper og området vurderes som tilstrekkelig undersøkt med tanke på naturverdier.

Figur 2. Lokalitet 1300, spisslønn (venstre) og lokalitet 1301, ask (høyre). Foto: Stefan Olberg.

Den vestre halvdelen av planområdet (se figur 3), fra der skrenten begynner nedenfor hagen og nesten ned til Nedre Skotlands veg, består av edelløvskog med mye ungt løvoppslag. Spisslønn og alm opp mot 40-50 cm i diameter dominerer (forsidebildet), med innslag av gamle asker og seljer. En grov ask på ca. 85 cm i diameter (lokalitet 1301, figur 2, 3) står sør i området. Noe lind finnes også i skrenten, men antagelig kun noen få trær. Død ved av tynnere dimensjoner er vanlig, og noen få læger over 20 cm i diameter forekommer. I midtre del av skråningen er det et fuktdrag, og det ble observert en kum i området noe som viser at det er lagt ned rørgater i terrenget tidligere. Treslagssammensetningen antyder rikere vegetasjon, men denne er som nevnt ikke nærmere undersøkt.

På bakgrunn av befaringen vurderes den vestre delen av området som en god del påvirket av menneskelig aktivitet. Til tross for en del gamle trær ansees

området som litt lite (arealmessig) i forhold til å avgrense en skogskolokalitet, og dermed som et ikke veldig interessant område med tanke på en naturtypeavgrensning.

Figur 3. Snipetorp med planområde (hvit avgrensing), naturtyper (gule avgrensinger), Område med skoglig preg (grønn avgrensing) og eiendomsgrenser (røde linjer).

Beskrivelse av avgrensede naturtyper

1300 Snipetorp Ø

Store gamle trær – Spisslønn. Verdi: C

Innledning: Lokalteten ble kartlagt av Stefan Olberg i BioFokus 4. februar 2013 i forbindelse med kartlegging av naturverdier i området.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokalteten ligger inntil vei der Øvre Skotlands veg møter Bratsberggata på Snipetorp, øst for Bryggevannet i Skien by.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokalteten består av en gammel spisslønn med omkrets på ca. 260 cm i brysthøyde. Treet har noen få døde grener og noen store, dels barkløse, dødved-partier på stammen som er angrepet av insekter og enkelte sopparter (bl.a. lønnkjuke). Stammen har også en delvis åpen hulhet med noe tremuld. Grunnet værforhold (snødekke og minusgrader) ble ikke hulheten og nedre del av stammen undersøkt nærmere.

Barkstrukturen var forholdsvis slett, og lite mose og nesten ikke noe lav ble observert på stammen. Lav- og mosefloraen ble ikke undersøkt i detalj.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter ble påvist, men det er et visst potensial for forekomst av interessante, trelevende insekter knyttet til treet.

Bruk, tilstand og påvirkning: Treet er noe beskåret som følge av plassering inntil vei.

Verdivurdering: Lokaliteten vurderes som lokalt viktig (C-verdi) grunnet forekomsten av en grov spisslønn med store partier død ved og med en delvis åpen hulhet med noe vedmuld. Årsaken til at verdien ikke vurderes høyere er at spisslønn ikke har et like stort potensial for å huse rødlistearter som en del av de andre edelløvtrærne, men enkelte rødlistede insekter kan likevel være knyttet til treet.

Skjøtsel og hensyn: Ut fra en optimal skjøtsel av treet med tanke på biologisk mangfold bør treet overlates til fri utvikling og bør ikke beskjæres unødvendig. Grener og stammepartier som faller til bakken bør få lov til å bli liggende på bakken eller flyttes til egnet lokalitet. Gravearbeider under kronen kan skade treets røtter. Parkmessig beskjæring slik at treets stamme bevares kan være et alternativ dersom treets beliggenhet ikke tillater fri utvikling.

1301 Snipetorp

Store gamle trær – Ask. Verdi: C

Innledning: Lokaliteten ble kartlagt av Stefan Olberg i BioFokus 4. februar 2013 i forbindelse med kartlegging av naturverdier i området.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i kanten av et lite skogsparti beliggende mellom Nedre og Øvre Skotlands veg på Snipetorp, øst for Bryggevannet i Skien by. Det kan diskuteres om treet i det hele tatt bør trekkes ut som en egen naturtype (store gamle trær) i stedet for å inngå i en større naturtype avgrenset som skog (rik edelløvskog). Kartleggingstidspunktet har ikke gjort det mulig å avklare dette nærmere.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten består av en gammel spisslønn med omkrets på ca. 270 cm i brysthøyde. Treet har få døde grener og en forholdsvis smal krone. Stammen har noe slett barkstruktur med noe mose og nesten ikke noe lav. Grunnet værforhold (snødekt mark og snø på deler av stammen) ble deler av stammen dårlig undersøkt. Lav- og mosefloraen ble ikke undersøkt i detalj, men ingen av rødlisteartene på ask som forekommer i Skien og som potensielt kunne vokst på stammen ble observert.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter ble påvist, men det er et visst potensial for forekomst av interessante lavarter.

Bruk, tilstand og påvirkning: Treet er lite påvirket.

Verdivurdering: Lokaliteten vurderes som lokalt viktig (C-verdi) grunnet forekomsten av en grov ask. Årsaken til at verdien ikke vurderes høyere er manglende eller dårlig utviklede elementer som død ved, hulheter og sprekkebark.

Skjøtsel og hensyn: Ut fra en optimal skjøtsel av treet med tanke på biologisk mangfold bør treet overlates til fri utvikling og bør ikke beskjæres unødvendig. Grener og stammepartier som faller til bakken bør få lov til å bli liggende eller flyttes til egnet lokalitet. Gravearbeider under kronen kan skade treet's røtter. Parkmessig beskjæring slik at treet's stamme bevares kan være et alternativ dersom treet's beliggenhet ikke tillater fri utvikling.

Foreslåtte tiltak ved utbygging

For naturverdiene i området er det en fordel om skråningen i vest bevares mest mulig intakt og at det tas hensyn til de to avgrensede naturtypene. Det anbefales at enkelte eldre edelløvtrær (gjerne ask og/eller alm) bevares innenfor planområdet. Med unntak av de avgrensede trærne, er det ingen som peker seg ut som spesielt interessante for det biologiske mangfoldet, og det er derfor ikke så nøye hvilke trær som ivaretas. Derimot er det viktig å være klar over at trærne i skråningen har vokst opp i en mer eller mindre tett skog. Slike trær er tilpasset dette, og har en høy og smal krone og gjerne en tynn stamme. Hvis slike trær fristilles, og marken rundt graves opp eller bearbeides, er det store sjanser for at trærne ikke vil overleve behandlingen. Røttene vil kunne ta skade av markberedningen og trærne er ikke nødvendigvis rustet for å tåle den økte vindpåvirkningen og solinnstrålingen. Det kan derfor være lurt å skjytte trærne gjennom for eksempel styving. Ved styving er det mulig å bevare et større antall trær innenfor området, og samtidig få inn mye lys. En styving av trærne forutsetter at denne praksisen følges opp, ved at trærne klippes med noen års mellomrom. Alternativt kan unge og enkelte eldre trær felles i skråningen (tynning). Dette vil imidlertid føre til store oppslag av spesielt spisslønn, ask og andre løvtrær (slik det delvis er i dag), og tynningen må derfor gjentas med jevne mellomrom. Tynning vil generelt ha en negativ effekt på eventuelle skogsarter som lever i skråningen dersom denne ikke følges opp med gjentakende skjøtsel..

Oppsummering/konklusjon

To naturtyper med lokal verdi ble avgrenset innenfor planområdet. Ved en utbygging vil lokale naturverdier gå tapt med mindre det tas hensyn til de to avgrensede trærne.

Referanser

Artsdatabanken og GBIF-Norge 2013. Artskart. 06.02.2013.

<http://artskart.artsdatabanken.no/Default.aspx>

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper – verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13, 2. utgave 2006 (oppdatert 2007).

Kålås, J.A., Viken, Å, Henriksen, S. og Skjelseth, S. (red.) 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken. Norge.

Figur 4. Vestre del av planområdet (skrenten). Foto: Stefan Olberg.

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetning av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>